

Гоменюк В.В.

гр. ФК-42, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри фінансів Бондарчук М.К.

## НАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ПАТ «ПРИВАТБАНК» У КОНТЕКСТІ ОЗДОРОВЛЕННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

ПриватБанк є лідером вітчизняного банківського ринку. За даними дослідження GFK Ukraine у II кварталі 2018 року з банком співпрацюють 53,4% українців – фізичних осіб старше 16 років. Вважають основним банком 45,9% користувачів банківських послуг – фізичних осіб, що більше, ніж у наступних за цим двадцяти банках разом взятих. Серед корпоративних клієнтів у 2018 році цей показник для ПриватБанку становить:

§ юридичні особи: 57,4% співпрацюють, а 37,8% вважають своїм основним банком;

§ суб'єкти підприємницької діяльності – фізичні особи (СПД ФО): 72,9% співпрацюють, 66,1% вважають своїм основним банком [4].

ПриватБанк є одним з найбільш інноваційних банків світу. Наприклад, понад десять років тому банк став одним із перших у світі, що почав використовувати одноразові SMS-паролі. До останніх інновацій, які отримали визнання по всьому світі, належать такі продукти, як платіжний міні-термінал, вхід в Інтернет-банкінг через QR-код, онлайн-інкасація, а також десятки різноманітних мобільних додатків.

Ключовою подією у розвитку Банку є його націоналізація, яка відбулась у грудні 2016 року [1]. Рішення про націоналізацію було прийняте з огляду на системну важливість Приватбанку. Якщо б такі проблеми були в іншому банку, то він, за процедурою, повинен бути визнаний неплатоспроможним і відправлений на ліквідацію. Також це вимагав Міжнародний валютний фонд як умову для продовження кредитування України.

Головними причинами націоналізації ПриватБанку є: надмірна залежність від позичальників - юридичних осіб, зокрема, від афілійованих осіб; залежність від коштів фізичних осіб; залежність від рефінансування; незадовільні темпи рекапіталізації.

Оцінюючи основні фінансові показники ПриватБанку (табл.1), слід відзначити, що протягом 2015 р. відносно 2014 р. чистий прибуток зменшився на 532,915 млн. грн., а у 2016-2017 рр. існував збиток. Спостерігається негативна тенденція також власного капіталу і загальних активів, для яких кінець 2016 р. став переломним моментом. Тому з початком процесу націоналізації банк покращив свої позиції – збиток зменшився на 112962,925 млн. грн., а інші два показники зросли. Цей факт свідчить про позитивне реформування банку.

Таблиця 1

Основні фінансові показники ПриватБанку\*

| Рік  | Власний капітал, млрд грн.<br>(на кінець року) | Загальні активи, млрд грн.<br>(на кінець року) | Чистий прибуток, млн грн. (за рік) |
|------|------------------------------------------------|------------------------------------------------|------------------------------------|
| 2017 | 25,607                                         | 259,061                                        | -22 965,913                        |
| 2016 | 12,664                                         | 220,017                                        | -135 928,838                       |
| 2015 | 27,487                                         | 264,886                                        | 216,121                            |
| 2014 | 22,696                                         | 204,585                                        | 749,036                            |

\*Джерело: за офіційними даними НБУ [2]

У поточному періоді державі в особі НБУ вдалося приборкати панічні настрої на ринку та не допустити суттєвої девальвації гривні відносно іноземних валют внаслідок ажіотажного зняття вкладів та спрямування цих коштів на валютний ринок. Строкові вклади та поточні залишки, що у грудні 2016 р. знімалися фізичними особами зі швидкістю до 2 млрд грн на добу, в основному не потрапили на валютний та споживчий ринки, а були розміщені в інших банках [5]. Помітного сплеску інфляції у грудні 2016 р. – січні 2017 р. внаслідок зняття готівки з рахунків ПАТ «Приватбанк» та гіпотетичного спрямування цих коштів на споживчий ринок (що зазвичай провокує інфляцію) також не відбулось.

У середньостроковій перспективі зберігатимуться ризики для фінансовій стабільності України, пов'язаними з націоналізацією ПАТ «Приватбанк», основними з котрих є: можливе зростання інфляції та девальвація гривні внаслідок збільшення суми готівки в обігу; зростання видатків та дефіциту державного бюджету у випадку погіршення фінансового стану банку; претензійні дії щодо повернення коштів з боку іноземних власників євробондів банку, що були конвертовані в його акції; корупційні ризики [3].

Отже, проведена наприкінці 2016 р. націоналізація найбільшого в країні банку з приватним капіталом ставить питання про готовність України протистояти новим для неї загрозам і викликам у фінансовій сфері.

1. Постанова КМУ "Деякі питання забезпечення стабільності фінансової системи" від 18 грудня 2016 р. № 961.

2. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua>.

3. Ризики націоналізації "Приватбанку" та основні напрями їх мінімізації [Електронний ресурс] / Д. М. Гладких. - Електрон. текстові дан. // Економіка та держава : міжнародний науково-практичний журнал. - 2017/2. - № 9. - С. 39-42.

4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://privatbank.ua/about>. 5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Gladkikh-33880.pdf>.